

شار و قەحبە

"ئەم وتارە ھەولیکە بۇ خویندنەوہیەکی ویچووناسانەنی شارو کاراکتەری لەشفرۆش"

توانا ئەمین

ھەقیقەتیکی کرۆنۆلۆژی، شەرھەفی بوونی لە پێشتر دەداتە قەحبەو شار لەو ریزبەندییەدا دەخاتە دواتر، زەحمەتە بە دروستیی میژووی دیاردە لەشفرۆشییمان چنگبەکویت. پیناچیت مرۆفی سەرھتایی بۇ پاکردنەوہی غەریزە سیکسییەکانی خۆی لە بەرامبەردا شتیک یان چەند شتیکی دانابیت، ناخر ژبانی ئەو کاتە ھێندە جەنگەلییانە بوو کە جوړیک لە عەدالەتی کۆمەلایەتی تیدا بینراوہ. ژبانیکی لە شوینی خەوی ھاوبەش، خواردنی ھاوبەشو کاری ھاوبەش پیکھاتبیت، کەسێک لە کەسێکی دیکە بالاتر نەبووہ، لەم قۇناعەشدا زەحمەتە مەملانی دروستبووبیت. مەملانیکان لەو جیگیانەدا ھەن کە جیاوازی ھەبە. لە حالیکی وادا من و تۆی، ناشیت ھەبووبیت، لە بەرامبەر وەرگرتنی ھەندیکی چیژدا شتیک لە دەرەوہی جەستە بەخسرابیت، چونکە بۇ خۆی سیکس پرۆسە بەخسینیکی دوولایەنەییە بەیەکتەر.

لە قۇناعی دایکسالارییدا بەو پێیە ھاوکێشە کۆمەلایەتیەکان پێچەوانەنی نیستا بووہ، رەنگە ژن عاشق و پیاو مەعشوق بووبیت، لە وەھا کاتیکیشدا کە مرۆڤ پێگەییەکی بالای لەوانی دیکە چنگدەکویت، بەتایبەت گەر پێگەکە جیگیەکی پاشکۆو شوینی مومارەسەکردنی دەسلالت بیت، ئەوا نیت ناکریت و نابیت ھەلبژێردراو بیت، ھێندە عەرشەکە دەخوایت خاوەنی ھەلبژاردنەکان بیت. لە چیرۆکە ئەفسانەییەکاندا کەم نین ئەو سازدانەنی خوایینی کورپ وەزیر دەخەنە لاوہ دەکەونە داوی سەپانیکەوہ. رەفرکردنی مەعشوقیەتو بوون بە عاشق ھەر بە تەنیا باسوخواسی دل نییە، سازادەنی ئیمە بیری نەچووہ کە ئەو لە عەرشیکیادیە دەرکرت شتەکان بە مەیلی خۆی بن. بێرکردنەوہ لە میژووی قۇناعیکی ئاوا، خەیاڵی بوونی قەحبە لەو سەردەمەدا تەردەدەکات.

دواتر ئایینەکان چونکە زادەنی بیری پیاو بوون، ژنیان بە شیوہیەکی نیمیچەفەرمیی ھینایە ناو کایەکەوہ، سەردەمانیک ژنە لەخواترسەکان لە پەرسنگاگاندا لەگەڵ پیاوہ بیانیی و غەریبەکاندا دەنوستن و پارە یان ھەفکاری ئەو نوستنەشیان دەدایەوہ پەرسنگا، تا خودابەخشی بۇ خۆیان ھاسلەبکەن. واتە؛ لە قۇناعیکی گوتاری ئایینی، سیکسی وەک کلیلی چوونە بەھەشت سەپکردووہ، کەچی نیستا ھەر گوتاری ئایینی سیکس وەک کلیلی چوونە دۆزخ سەپردەکات!. بەھەر حال سیکس لەوساو نیستاشدا (رەنگە بۇ داھاتووش) پەرفرۆشتین کەرەستەو دیرینترین و بەتەمەنترین پێشەییە کە گرەنتی بۇ سەدان سال وەرگرتووہ تا ئەو شوینەنی غەریزە ھەبیت، بازاری ئەم پێشەییە گەرمە.

ئەگەر میتۆو فرۆکەخانەو دەزگا گەرەوہ زەبەلاھەکانی دیکە پێشمەرچی شار بن، ئەوا ئامادەگی قەحبەو بوونی قەحبەخانەکان دەبنە مەرجی پێشینەتری شار.

نەک وەک جیگیەکە کە شوینی مومارەسەکردنی وەحشیترین و بەتامترین غەریزەکانی مرۆفەو تەواوی دەزگاگانێ شار بۇ خزمەتی ئەو مرۆفەن، بەلکو بۇ ئەوہی شارەکان بەھۆی ئەو جیگیانەوہ خۆیان بییون تا بزانی لە ج ئاستیکدا شارن؟ بوونی (قەحبەخانە)یەک لە (شار)یکدا وەک ئاوینە دانە دەست ھەردووکیان وایە، ئەوان ئەو کاتە دەتوانن بزانی چەند لەیەک دەجن.

رۆیشتن بۇ ناو شارو رۆیشتن بۇ لای قەحبە، ھەر لەو رووہو لەیەک ناچن کە ھەردووکیان تیچوون (in put)ن. چوونە ناو شارو خۇئامادەکردنی بۆی ھیچی وای کەمتزینیە لە خۇسازدان بۇ ژوانی سیکسیک. ئەگەر لە سەفەری شادا موسافیر ریکۆشیی پیویست بیت و پاساوی ئەوہی ھەبیت شارەکان ئەتەکتیلیین و شەقامە پانەکان ھاوشاری پۇشتەو پەرداخی دەویت. ئەوا لە چوون بۇ ئەوی دیکەیاندا مشتەری ھەمان خۇرازاندەنەوہو عەتر لە خۇدانێ دەویت. عەترەکان ھەمیشە لە کەمالیەتە پیویستیەکانن کە قەحبەکان گەرەکیانە، عەتر ویستی ئەوان لە ھەستی جیزدۆستی و کەپوی پاکیانەوہ نەھاتووہ، بەلکو بە دیویکی دیکەدا ھەولیکە بۇ خۆدەربازکردن لە بۆگەنیکی کە لە دلایانەوہ فوارە گرتووہ. عەتر دەتوانیت بۇ ساتیکی کەم گەر ئەو بۆگەنەش و نەھات، لەگەڵ ژووری ھەلژاوو روتەلیاندا تەفل ھەقبیبیت و مشتەری چارەکیکی خۆی بگریت و کاس نەبیت.

شارەكان كە خۇلپىژەكانى خۇيان ھەمان بۇگەنيان بىن ھەلناپىت و خاوەنى شار كە لاي واپە ئەو بۇنى زىل و پاشەپۇيەو لە شارى دىكەو كۆمەلىك كەسى دىكە دەھىنىت و ناويدەنىت (ژىنگەپارىز) بىن بەراوردکردن بونىام دەتوانىت بزانىت رۆلى عەترو رۆلى ژىنگەپارىز چەند لەيەكەو و نزيكن و ھەردووکیان (عەترو ژىنگەپارىز) لە ناخەو و باوەريان بەو ھىناو و ئەوئەوى ئەوان دەيەكن، كارى نەكردەيەو نە شارو نە قەحبە خاوينبوونەو و بۇنپرانىان شتىك نىيە بە ئەوان چارەسەربكرىت.

كاتىك سۆزانیيەكان دلرەفن، بە تەنھا ناكرىت ھەر بۇ ئەو بچين كە ئەمە دەرئەنجامى بى ئەفینیيەو ئەوان خۆشەويستى ناكەن، لە راستیدا ئەو كارەكتەرە بەرپزانە خۆشەويستیان كرووو دەيەكن، ئەوئەوى قەحبە پىناوئىرئیت، عەشقە نەك خۆشەويستى. قەحبەكان ھونەرئىكى گەورەيان ھەيە كە ھونەرى خۇنوندنە بەوشیوئە دلى تۆ دەيەوئیت. چەمكىك ئەوان ئىشى لەسەر دەكەن، چەمكى "مەیلدان" نەك تەوانەو و سووتان، بۆيە لیرەو دەبىت بزانين كە (سۆنياو دالباسراچەدين و ماریا) كە نەمایدە دەستی خیرن، ئەوانە كچگەلئىكى بى رۆحى ناو تىكستەكانى (دۆستۆيشكى و بەختیار عەلى و پاولۇ كۆیلۆن)، ئەوانە لە دەرەوئە كتیب نە لە ژياندا ھەن و نە كەس بەريانكەتوو!

ئاخر پىشمەرچى گەورەئەو پىشەيە ئەوئەوى مەرۇف یادەوئەرى خۇى تەلاقبەت، لەبىرى خۇى بەرئەوئە، تا ئاستىك دەستبەردارى ئەو شتە بىت كە پىدەلئین "رابردو"، كەس نىيە يەكەمىن بەرئەكەوتنى لەگەل جەستەئە قەحبەيەكدا بەبیرنەيەتەو، كەچى زۆر زەحمەتە ئەو بەرپزە بىرى بىت كە لەگەل تۆ خەوتوو. بەم سەنگە شار تەرازووى خۇى لەگەل سۆزانی-دا راستدەكاتەو، كە ئەوئیش ناتوانىت بىرى كەس بكات. شارەكان ھەموو شتىکیان ھەيە، یادەوئەرى نەبىت، ئەو چىرۆكنووسەكانن یادەوئەرى شارەكان دەنووسنەو و دروستیدەكەن، ئەگىنا بۇ خۇى یادەوئەرى شارەكان خالىی و تۆزاوی پەرە لە ھىچ.

چارىك جەمال غەمبار لە پەيوەندیيەكى تەلەفونیدا پىپوتم: "بۇنى بەيانىيانى دوگەلگىشى مالمەكانى ئەم شارە (جەمال غەمبار كە لە ئوستراليا دەژى) دەمباتەو بۇ سالى 1979ى گەرەكى مەلگەندى و بۇنى دارى سووتاوى ناو زۆپاكان". ديارە جەمال غەمبار لە ئاستىكى قوولئى گەرەنەوئەيەكى نۆستالۆژيانەو دەتوانىت ئەو رۆژانە بگىرئەتەو ناو خەيالى و لەگەلئاندا بژى. كەچى ئىستا نە مەلگەندى غەمبار دەناسئەتەو نە بەدلى سلیمانىشدا جەمال ختورە دەكات.

شارو قەحبە كاتىك ناتوانن یادەوئەريان ھەبىت، وانا ناتوانن وەفایان ھەبىت، لیرەو بۆوھایى نیشانەيەكە كە دەتوانن شارەكان و سۆزانیيەكانى پىبناسىنەو. رەنگە ئەسلى ئەم خۇ فۆرماتكردنە لای قەحبەكان لەوئەو بىت، كە دەستی یادەوئەرى، دەستی ئىشەكەيانى گرتبىت. راستى لیرەدا نابىت بکەوئە ئەو ھەلەيەو و لامانابىت سۆزانیيەكان بۇ ھەتاهەتايە دەستبەردارى رابردو بوون، بەپىچەوانەو ئەوان یادەوئەرى خۇيانىان ھەلگرتوو، بەلام لەگەلئیدا نازین و ناچنەو سەرى، كاتىك ئەوان چوونەو سەر ئەو رۆژانە ئەو كەسانەو ئەو رووداوانە، ئەوا ئەوان لە كاراكتەرىكى لەشفرۆشەو دەگۆرپن بۇ كاراكتەرىكى شەرىف. چونكە خالى بىرکردنەو ھىنانەوئەكايە رابردو، خالى كۆتایى ئەو پىشەيەيە. ئاخر مەرۇف لەو بىتواناترە لە يەككاتدا لەگەل خۇیدا بژى و يەك ولات پياوئیش بچنە بەينى رانەكانى و بىنەدەر.

نەوونەئە ئەو سۆزانیيە شەرىفانەئە ناومانھىيان، ئەو كەسانەن دەیانەوئیت تەجاوئەئە خۇيان بکەن، بەلام وەك وتمان دواچار لە كچى ناو تىكستىك زياتر نین و رۆژىك ئەوئەيان بۇ ناكرىت پەرەكان جىبھىلن و بىنەسەر ئەرزى واهىع.

"جوانى" وەك سىفەتئىكى تەمەنكورت، بۇ ماوئەيەكى ديارىكرائو كۆمەكى گەورەئە فرۆشى سۆزانیيەكان و ھاوکاری بەردەوامى سۆزانیيە رۆحزەلەكانە، لەنىو مال و دىسكۆ جىگاكانى ئەو پىشەيەدا، ئەوانەئە چانسى فرۆشى سىكسىكى زياتريان ھەيە، ئەوانەن كە خاوەنى كەمىك جوانى و ھونەرەكانى خۇپزانەنەو فریودانن. شارەكان ئەم مەملانئىيە لە فۆرمئىكى دىكەدا نەمایدەكەن: پاكگرئەنى شەقام و شارپىگانى شار، سپراگرئەنى پل و پوزە وەك رارەوئەك بۇ جىگایەكى دىكە. بەرزكردنەوئە تەلارەكان بۇ ئاستى سەرسوپمان و گىزبوون، بەرزكردنەوئە سمەت و سەنگە بۇ ئاستى راوستان و فیکەكیشان. بەلام دواچار كاتىك جوانى وەك سىفەتئىكى عومركورت شارو قەحبە جىدەھىلئیت، ئىتر ئەوكات ھەردووکیان دەخاتە كۆستىكى گەورە بەدەستى ساردى فەرامۆشیان دەسپىرئیت.

رقى پاريس لە ئەمستردام و پراگ لە ستۆكھۆلم، رقى دوو كۆنە پايەختى جوانى دنیان (كە ھىشتا وبقارى خۇيان ونەكردوو) لە دوو شارى نۆئە تازە كە تاجى جوانىيان لەوان سەندووئەتەو، ئەم قینە لای لەشفرۆشە كۆنەكان(ئەوانەئە مامۆستای تەكنىكەكانى سوئ بەدلىكردنن) نامادەگى ھەيە بەرامبەر بە كچۆلانئىك كە تازە ھاتوونەتە سەر سفرەى حازرى و تاجى جوانىيان لەسەرى ئەوان داكەندوو و بوونەتە دیوارئىكى زبرو بەرز لەنىوان مشتەرى و سۆزانیيە پیرەكاندا، یان راستر ئەوان دەرگایەكن كە مشتەرىيەكان بە رووى دۆستە كۆنەكانیاندا دايدەخەن، دەخوازن ھەرچى زياترە مومارەسەئە چىژى جوانى بکەن لە باوئەئە سۆزانیيەكى تازە كاردا. وەك چۆن گەشتیارەكان شارە زل و كۆنەكانى دنیا جىدەھىلن و دەیانەوئیت لە نامىزى

شاره نوئو مومارەسەنەكراوہكاندا رېستېك وەرېگرن.

شاره كۆنەكان و سۆزانییە پېرەكان هەردووكان پېویستیان بە بېرکردنەوہ لە خۆیان هەیه، ئەگەر شارە كۆنەكان ماستەر پلانیكان هەبیت و چەند ئەندازاریكى دلسۆز بیانەوېت ئەو شكۆ و يقارە بگېرنەوہ بۆ، ئەوا سۆزانییە پېرەكان بېكەسترن و بېیلانترن مرؤفەكانى دونیان كە دەبیت خۆیان ئامادەبەن لە تەنیاىی و لەسەر تەختەخەوېكى رەق ئىتر بمرن!